

Zadání 3. kola Přírodovědné ligy 2021/2022: Od kapky k Nobelově ceně (autorka: Dagmar Ročková)

1. Milníky na cestě

a) Doplň úvodní text:

_____ (* 20. 12. 1890 – † 27. 3. 1967)

Narodil se v Praze jako páté dítě profesora římského práva Leopolda a jeho ženy Kláry.

V roce 1926 se oženil s Marií rozenou _____, se kterou měl dvě děti – Jitku a Michaela. Jeho největším koníčkem byla věda, rád hrál tenis, plaval, lyžoval nebo podnikal horské túry. Zajímala ho literatura a hrál na klavír.

Jeho vzdělání začalo v Praze studiem chemie, fyziky a matematiky. V roce 1910 odešel studovat do Londýna na _____

Během první světové války sloužil jako chemik ve vojenské nemocnici, což mu umožnilo pokračovat ve studiích a získat doktorát.

Po válce, v roce 1919, začal svoji kariéru na Univerzitě Karlově jako asistent na Ústavu anorganické a analytické chemie. V roce 1922 se stal prvním profesorem _____ u nás.

Směr jeho výzkumu ovlivnilo setkání s profesorem Bohumilem Kučerou, objevitelem _____. Díky podrobnému studiu tohoto zařízení jako první pozoroval v roce 1922 nový jev – _____. Spolu se svým spolupracovníkem _____ navrhl přístroj nazvaný _____, který automaticky zaznamenával závislost proudu na napětí při elektrolýze roztoku vzorku. Podle přístroje byla poté metoda analýzy nazvána _____.

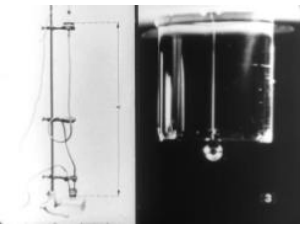
Vrcholem jeho vědecké kariéry bylo udělení _____ za chemii v roce 1959.

Jedním z jeho oblíbených citátů byl od M. Faradaye: „Pracuj, dokonči, publikuj!“

10 bodů

b) Přiřaď popisky k fotografiím:

Rok 1922

Rok 1959

celkem 20 bodů

2. Elektrolýza

a) Nakresli schéma elektrolýzy a vyznač směr pohybu částic:

5 bodů + 2 body za šipky

b) Odpověz na otázky:

Napiš název kladné _____ a záporné _____ elektrody.

Jaký zdroj napětí se používá pro elektrolýzu? _____

Jaké částice vedou elektrický proud? _____

Vede čistá voda elektrický proud dobře? _____

Jaké roztoky jsou pro elektrolýzu vhodnější? _____

Jaké částice se v roztoku pohybují během elektrolýzy? _____

7 bodů

c) Zapiš sumární rovnici elektrolýzy kuchyňské soli:

6 bodů

d) Napiš rovnice popisující děje na elektrodách:

K:

A:

6 bodů

e) Odpověz na otázky:

Při dějích na elektrodách dochází ke změně oxidačních čísel. Jak se nazývají reakce na kladné elektrodě a jak na záporné?

Napiš 2 příklady materiálů, ze kterých se elektrody vyrábějí.

Jak se označuje nasycený roztok kuchyňské soli? _____

4 body

celkem 30 bodů

3. Polarizace

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/9593-polarografie-pribeh-kapky>

Podívej se na video a vlastními slovy popiš/vysvětli jev polarizace elektrody:

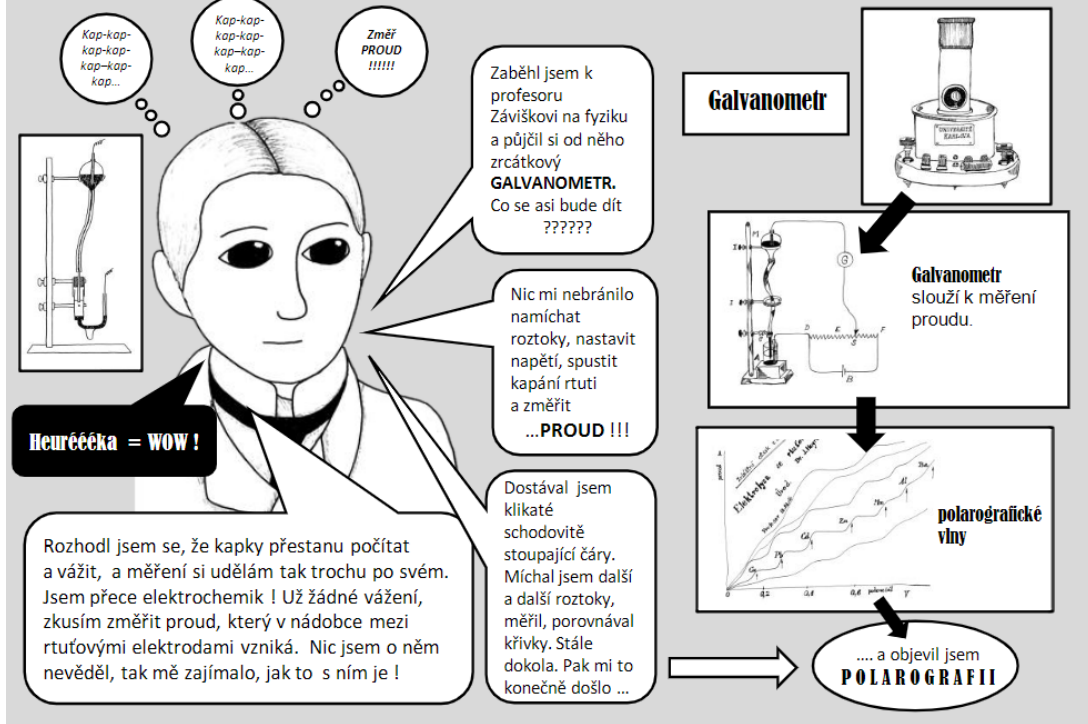
celkem 10 bodů

4. Polarografie

a) Objev:

Profesor Bohumil Kučera z Fyzikálního ústavu Univerzity Karlovy pozval Jaroslava Heyrovského, aby s ním pracoval na jeho experimentu – na vážení rtuťových kapek. To však Heyrovského nebavilo a 10. února 1922 dostal nápad ....

Přečti si komiksový obrázek a doplň, jaký nápad dostal JH?

4 body

b) Princip:

Popiš polarograf: jedna elektroda je _____
 jako druhá elektroda slouží _____
 do elektrického obvodu jsou zapojeny 2 přístroje: _____ a _____

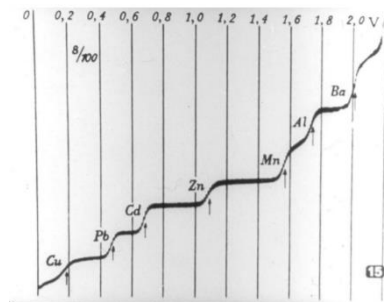
4 body

Jednoduše vysvětli/popíš princip polarografie:

6 bodů

c) Graf – polarografická vlna:

Do grafu zaznamenej sledované veličiny na ose x a ose y.

Co vyčteš z grafu?

Výška vlny udává: _____

Počet vln udává: _____

8 bodů

d) Polarografie:

Napiš 4 možnosti využití této metody v praxi:

Napiš 2 výhody a 2 nevýhody této metody:

8 bodů

celkem 30 bodů

5. Nobelova cena

a) Doplň text:

Alfred _____ Nobel, (21. října 1833 Stockholm – 10. prosince 1896 Sanremo) byl švédský chemik a vynálezce _____ . Ve své _____ rozhodl, že jeho majetek bude vložen do _____ , z něhož bude každoročně udělována cena. Na jeho počest byl jeho jménem pojmenován chemický prvek _____ .

5 bodů

10.12.1959

b) Odpověz na otázky:

Kdo NC předává nominovaným? _____

V jakém státě a městě se NC uděluje? _____

Proč se NC uděluje vždy 10. prosince? _____

V jakých oborech se NC uděluje? _____

Co obdrží nositel NC? _____

5 bodů

celkem 10 bodů

Odpovědi posílejte na adresu dagmar.rockova@gymnp.cz nejpozději do úterý 16.11.2021.

Start 3. kola: 3. 11. 2021

Konec kola: 16. 11. 2021

Maximální počet bodů za vyřešení úloh: 100

Maximální počet bodů za rychlostní prémii: 8

Celkový maximální bodový zisk za kolo: 108

Start 4. kola: 24. 11. 2021

Klíč k výpočtu rychlostní prémie podle pravidel Přírodovědné ligy:

Den odevzdání	Rychlostní prémie	Den odevzdání	Rychlostní prémie
St 3. 11.	8 %	St 10. 11.	4 %
Čt 4. 11.	8 %	Čt 11. 11.	3 %
Pá 5. 11.	7 %	Pá 12. 11.	2 %
So 6. 11.	6 %	So 13. 11.	1 %
Ne 7. 11.	6 %	Ne 14. 11.	1 %
Po 8. 11.	6 %	Po 15. 11.	1 %